

LBRIS

We know
books

† Dr. LAURENȚIU STREZA,
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

**„VENIȚI DE LUĂȚI
LUMINĂ!”**

Predici la perioada Pentecostarului

Prefață de Pr. Prof. Univ. Dr. Vasile Mihoc

ISBN 978-606-989-168-1

EDITURA ANDREIANA
Sibiu, 2024

anuale și de mai multe ori pe an? Prin păcate întoarcem purtarea Lui de grijă pentru noi în muștrare, pentru că nu păzim libertatea pe care ne-a dăruit-o și ne facem iarăși, de bunăvoie, robi ai păcatelor. Și chiar mai mult, încurajăm și pe alții să le facă.” (p. 125). Și încheie una dintre predicile acestui volum cu îndemnul: „Cât de mare este taina credinței noastre! Pentru noi, Dumnezeu pe pământ; pentru noi, Om în ceruri, ca să ne unească cu Treimea, să ne umple de Duhul Sfânt. Duh este Dumnezeu și viața Lui ne-o dă nouă, să ne facă și pe noi duhovnicești, dacă voim. Să ne bucurăm de acest dar dumnezeiesc și să-l primim cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, ca înviați împreună cu Hristos, la Masa Împărăției. Să căutăm și să aflăm «cele de sus, unde Se află Hristos, șezând de-a dreapta lui Dumnezeu», Căruia fie slava, cinstea și închinarea, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin!” (p. 127).

Din toată inima nădăjduiesc ca această carte să se bucure de primirea pe care o merită din partea unui cât mai mare număr de cititori, preoți și laici. Căci, prin harul lui Dumnezeu și prin râvna și dragostea Părintelui nostru Laurențiu, Înaltul Arhiepiscop al Ardealului, ni se oferă acest volum ca un dar de preț și – ca să folosim două expresii venerabile și demult consacrate – ca o nouă și adevărată „carte de învățătură” și „carte de suflet folositoare”.

Pr. Prof. Univ. Dr. Vasile MIHOC

CĂLĂTORIA NOASTRĂ CU HRISTOS PRIN DUMINICILE PENTICOSTARULUI

Învierea din morți a Mântuitorului este cel mai mare eveniment din istoria mântuirii, care încununază lucrarea de răscumpărare a omenirii împlinită de Hristos. Ea se află la temelia credinței și a misiunii Bisericii în lume, după cum ne arată Sfântul Apostol Pavel, zicând: „...dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică și credința noastră” (1 Co 15, 14).

În școala Bisericii, călătorind cu Hristos pe calea mântuirii, prin duminicile și praznicele anului bisericesc, *Învierea Domnului (Sfintele Paști)* este considerată, în calendarul liturgic, „Duminica duminicilor”, „Duminica întâia”, „Duminica cea dintâi”, nefiind alta înaintea ei, căreia să-i urmeze! Ea prefațează perioada pascală a Penticostarului, iar după ea urmează în ordine Duminica a doua după Paști și până la Pogorârea Duhului Sfânt (Rusaliile), care este Duminica a opta după Paști. Urmează apoi duminicile *Octoihului* (perioada postpascală), de la Duminica întâia după Rusalii,

până la duminicile *Triodului* (perioada prepascală). De la Paști și până la Rusalii, duminica precedă săptămâna care îi urmează, iar de la Rusalii, duminica încheie săptămâna pe care o precedă.

Perioada Pentecostarului, ca perioadă pascală, ne oferă posibilitatea unei călătorii spirituale și liturgice —, pornind de la realitatea morții și Învierii lui Hristos, proclamată în noaptea de Paști și dovedită prin arătările Lui după Înviere și prin mulțimea mărturiilor —, în căutarea lui Hristos istoric, pentru a-L descoperi, prin Duhul Sfânt, pnevmatic, pe același Hristos, prezent cu noi și care ne face părtași Învierii Sale, în lucrarea Bisericii.

Rânduieșile liturgice ale acestei perioade pascale au un profund *character baptismal*, ca urmare a pregătirii *neofiților*, botezați în noaptea Învierii, pentru însușirea mistagogiei Bisericii și pentru înțelegerea efectului tainic al botezului lor, ca *moarte și înviere împreună cu Hristos*. Asemenea acestora, și noi trăim, împreună cu Hristos, Învierea Sa, care devine și învierea noastră.

Istoric, Mântuitorul a înviat singur, dar pnevmatic, prin Sfintele Taine, El ne face părtași pe toți de efectele Învierii Sale. Învierea Lui este și învierea noastră ca ridicare din starea de păcătoșenie la cea de har, pentru a ne întâlni cu Hristos cel înviat, în mod sacramental, dar real, prin Sfânta Euharistie.

Partea istorică a descrierii evenimentelor cuprinse în pericopele Sfintei Evanghelii din duminicile acestei

perioade ne pregătește pentru a ne întări *credința* în veridicitatea descoperirii dumnezeiești despre lucrarea mântuitoare împlinită de Hristos. Comemorarea liturgică a acestor evenimente istorice din viața Mântuitorului ne face și pe noi să devenim *contemporani* cu ele, trezindu-se în noi dorința de a-L întâlni, de a-I sluji și de a ne împărtăși de viețuirea împreună cu El, spre câștigarea vieții veșnice.

Descoperirea celui mai important eveniment din istoria mântuirii, Învierea Domnului, și proclamarea lui se fac la utrenia din noaptea de Paști. Cu făcliile aprinse în mâini și în suflete intonăm mărețul imn al Învierii: „*Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le.*” Și, de aici, la toate utreniile duminicilor anului se va citi una dintre cele 11 evanghelii ale Învierii, corespunzătoare voscresnei sau stihirii evangheliei trecute în calendar.

*

În călătoria noastră prin duminicile Pentecostarului, vom porni de la pericopa evanghelică a Liturghiei, pentru a descoperi modul special al cunoașterii și al întâlnirii noastre cu Hristos. El ne oferă această șansă și nouă, celor de astăzi, pentru a ne bucura de darurile Învierii Sale, prin cunoașterea Lui, asemenea apostolilor, mironosițelor, slăbănogului de la Vitezda, samarinencei și orbului din naștere.

1. După primirea veștii Învierii, *primul popas* în călătoria noastră îl facem la Sfânta Liturghie a primei zile a praznicului Învierii, ascultând „*prologul Evangheliilor*” de la Ioan, o sinteză a întregii învățăături ioaneice, care este o mărturisire de credință baptismală. Această mărturisire despre dumnezeirea Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu a stat la temelia vieții celei noi a „neofiților”, cei născuți din apă și din Duh, în noaptea Învierii, prin Tainele de inițiere creștină, Botez, Mirungere și Euharistie. Ea constituie, și pentru noi, o actualizare a nașterii noastre „*în viața în Hristos*”, prin moarte și înviere împreună cu El.

2. Al *doilea popas* spiritual ni-l oferă slujba *Vecerniei pascală* din ziua praznicului, numită și „*a doua Înviere*”. Cu pericopa evanghelică a acestei rânduiele se începe șirul arătatilor lui Hristos după Înviere, ca temei al realității Învierii Sale celei de a treia zi. Mântuitorul înviat aduce bucurie, pace și lumină în sufletele întristate și înfricoșate ale ucenicilor Săi, dar și în viața noastră, a tuturor celor care preamărim Învierea Sa. Prin instituirea ucenicilor Săi în lucrarea sfântă a apostolatului și prin trimiterea lor la *misiune*, ca iconomi ai tainelor dumnezeiești, prin lucrarea Sfântului Duh, spre iertarea păcatelor, Hristos îi pregătește pe ei și pe noi pentru a-L întâlni și descoperi tainic ca Mântuitor al lumii. Toată perioada *Penticostarului* ne va oferi mărturie despre modul nou

și tainic al întâlnirii și al comuniunii cu Hristos cel înviat: cunoașterea Lui la cina din Emaus; mărturisirea dumnezeirii Sale de către Apostolul Toma, de către mironosițe, de către slăbănogul vindecat la Vitezda, de către femeia samarineancă și de către orbul din naștere, după vindecarea lui.

3. În cea de a doua zi de Paști, luni în Săptămâna Luminată, evanghelia rânduită este continuarea pericopei din ziua Învierii, prezentând, sub forma mărturisirii de credință baptismale, adevărul despre Tatăl cel Ceresc, cunoscut și descoperit de Fiul Său. La acestea se adaugă mărturia lui Ioan Botezătorul despre Fiul lui Dumnezeu, Care este mai mare decât el și care nu va boteza cu apă, ci cu „*Duh Sfânt și cu foc*” (Matei 3, 11).

4. În drum spre *Emaus*, călătorind și noi cu *Luca* și *Cleopa*, Îl vom recunoaște pe Hristos înviat la frângerea pâinii, în *modul nou al prezenței Sale din Euharistie*. El ni Se împărtășește fiecăruia la Sfânta Liturghie prin Trupul și Sângele Său oferite nouă ca hrană.

5. Prima arătare a Domnului înviat din seara primei zile de Paști se va repeta a *opta zi*, când erau prezenți toți ucenicii. Dorința Apostolului Toma de a atinge cu mâna sa semnele pătimirii i-a fost îndeplinită. Toma, în fața acestei realități trecute prin

simțurile sale, a exclamat: „*Domnul meu și Dumnezeuul meu!*”. Mântuitorul primește mărturia lui Toma, care a crezut pentru că L-a văzut și L-a atins cu mâna lui, însă fericește pe toți credincioșii care „*n-au văzut și au crezut!*” (Ioan 20, 29).

6. Mărturia despre realitatea Învierii și despre întâlnirea cu Hristos Cel înviat este întregită în *Duminica a treia* după Paști de către *femeile mironosițe*. Ele au fost încredințate de înger să vestească ucenicilor minunea Învierii și întâlnirea lor cu Cel înviat în Galileea.

7. În *Duminica a patra după Paști*, Iisus vindecă trupește pe *slăbănogul de la Vitezda*, fără a fi recunoscut de acesta, dar i Se descoperă apoi, în templu, ca Tămăduitorul trupurilor și al sufletelor, acordându-i binecuvântarea: „*Iată, te-ai făcut sănătos. De acum să nu mai păcătuiești, ca să nu ți se întâmple ceva mai rău.*” (Ioan 5, 14).

8. În evanghelia *Duminicii a cincea după Paști*, cu o pedagogie dumnezeiască, Mântuitorul Se descoperă *femeii samarince* mai întâi ca *Sursa* apei celei vii, care va deveni în cel care o bea „*izvor de apă curgătoare spre viața veșnică!*” (Ioan 4, 14). Iar mai apoi, când samarincea i-a spus că știe că va veni „*Mesia, Care Se cheamă Hristos!*”, Mântuitorul S-a descoperit pe

Sine direct, zicându-i: „*Eu sunt, Cel ce vorbesc cu tine!*” (Ioan 4, 25-26). Cunoașterea lui Hristos a făcut din femeia păcătoasă un adevărat apostol!

9. Înaintea vindecării orbului din naștere, din *Duminica a șasea*, Iisus S-a numit pe Sine *Lumina lumii* (Ioan 9, 5). Apoi, i-a dăruit orbului *lumină ochilor trupești*, printr-un act creator, ungând ochii cu tină și trimițându-l să se spele la scaldătoarea Siloamului. Dar vindecarea deplină prin *iluminarea credinței* i-a dăruit-o prin descoperirea Sa directă, în momentul în care a fost alungat, întrebându-l: „*Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu? El a răspuns și a zis: Dar cine este, Doamne, ca să cred în El? Și a zis Iisus: L-ai și văzut! Cel ce vorbește cu tine, Acela este.*” Pe lângă apărător al Celui care l-a vindecat, orbul devine acum și un credincios mărturisitor și cinstitor al lui Hristos, pe care L-a cunoscut cu proprii săi ochi, zicându-i: „*Cred, Doamne. Și s-a închinat Lui!*” (Ioan 9, 35-38).

10. *Joi* din săptămâna a șasea după Paști, la 40 de zile de la Înviere, prin Înălțarea la cer se încheie perioada arătarilor lui Iisus cu trupul Său „*încă nu total pnevmatizat!*”, cu care a înviat prin piatra pecetluită și a intrat și a ieșit la ucenici prin ușile încuiate. După Înălțare, Trupul Domnului se *desăvârșește în pnevmatizare*, se îndumnezeiește, dar nu se

desființează, și de acum El *nu Se mai arată vizibil*, ci *Se sălășluiește invizibil* în cei ce cred în El.

Praznicul Înălțării Domnului pregătește pe cel al Rusaliilor, când se împlinește făgăduința trimiterii Duhului Sfânt, Care va întemeia Biserica lui Hristos.

11. În evanghelia *Duminicii a șaptea după Paști*, prin *Rugăciunea arhierescă* rostită de Mântuitorul Hristos se atinge punctul maxim al propriei mărturisiri a dumnezeirii Sale, descoperire care era necesară întăririi în credință a neofitilor, dar și în călăuzirea noastră în viețuirea în Hristos. Această duminică face legătura între cele două praznice, Înălțarea la cer a Mântuitorului și Pogorârea Duhului Sfânt.

12. În *Duminica Pogorârii Duhului Sfânt* sau a Rusaliilor se întemeiază pe pământ Biserica, drept instituție divino-umană, Trupul tainic *al Domnului*, al cărui *Cap este Hristos*, iar credincioșii sunt mădulare acestuia (cf. *1 Co* 12, 27). Prezența reală și tainică a lui Hristos în Biserica Sa devine lucrătoare prin Duhul Sfânt, în Sfintele Taine. Împărtășirea cu Trupul și Sângele Mântuitorului în cadrul Sfintei Liturghii este părtășia cu El la Masa Împărăției și o pregustare din bunătățile pe care le vom primi, dacă suntem învredniciți, în Împărăția cerurilor.

13. Evanghelia praznicului Rusaliilor încununează relatările din duminicile precedente despre dumnezeirea lui Iisus prin *propria Sa mărturie* despre Sine ca *Apă vie* pentru cei însetați, despre *darurile Duhului Sfânt* pe care le vor primi cei care vor crede în El și despre Sine ca *Lumina lumii*, Care îi luminează pe cei care Îl urmează.

14. Ultimul popas liturgic al nostru în perioada Penticostarului îl facem în *Duminica întâia după Rusaliile*, închinată cinstirii tuturor sfinților, care sunt rodul duhovnicesc al Duhului Sfânt, lucrător în Biserica lui Hristos prin Sfintele Taine.

I.

**DUMINICA CEA MARE A ÎNVIERII
DOMNULUI**

- a. Dumnezeirea Cuvântului;
- b. Cuvântul – Lumina cea adevărată;
- c. Întruparea Cuvântului.

„La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut; și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut. Întru El era viață și viața era lumina oamenilor. Și lumina luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o. Fost-a om trimis de la Dumnezeu, numele lui era Ioan. Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre Lumină, ca toți să creadă prin el. Nu era el Lumina, ci ca să mărturisească despre Lumină. Cuvântul era Lumina cea adevărată care luminează pe tot omul care vine în lume. În lume era și lumea prin El s-a făcut, dar lumea nu L-a cunoscut. Întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit. Și celor câți L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu, Care nu din sânge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la